

УДК 330

DOI: 10.31891/2307-5740-2022-302-1-27

БОДНАР Т. П.

<https://orcid.org/0000-0002-5945-2306>

e-mail: tetyana.bodnar0705@gmail.com

ПВНЗ «Вінницький фінансово-економічний університет»

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ОСНОВІ ЇХ ГАРМОНІЗАЦІЇ ТА СТАНДАРТИЗАЦІЇ

У статті розкриті питання економічної сутності об'єктів інтелектуальної власності, визначено основні проблемні моменти в їх обліку, розглянуто особливості складання звітності відповідно до НП(С)БО та МСФЗ, основні напрямки удосконалення обліку і звітності об'єктів інтелектуальної власності.

Ключові слова: облік, звітність, стандартизація, інтелектуальна власність

TETYANA BODNAR

Vinnytsia University of Finance and Economics

IMPROVEMENT OF ACCOUNTING AND REPORTING OF INTELLECTUAL PROPERTY OBJECTS ON THE BASIS OF THEIR HARMONIZATION AND STANDARDIZATION

In today's conditions, intellectual property is becoming the most important factor in economic development. It is the scale and efficiency of intellectual capital that largely determine the level of competitiveness of products and enterprises as a whole. The relevance of the topic is growing, as intellectual property, has an increased ability to generate revenue, creates a basis for solving economic problems and reproduction of production. The complex process of increasing the efficiency of production through the introduction and use of intellectual property necessitates the need for reliable and complete information needed to make operational and strategic management decisions. Much of this information is provided by the accounting system. However, the issues of accounting for intellectual property in domestic science remain insufficiently studied. In particular, national accounting standards do not provide a thorough explanation of some aspects of the organization of intellectual property accounting, existing accounting models do not cover all the diversity and content of intellectual processes, there is no legally approved procedure for reflecting intellectual property as an object of accounting.

In this regard, it is important to explore and address issues related to improving the accounting and reporting of intellectual property through harmonization and standardization. The article reveals the issues of economic essence of intellectual property, identifies the main problems in their accounting, considers the features of reporting in accordance with NP (S) BU and IFRS, the main areas of improvement of accounting and reporting of intellectual property.

Key words: accounting, reporting, standardization, intellectual property

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

В умовах сьогодення інтелектуальна власність стає найважливішим фактором розвитку економіки. Саме масштаби і ефективність інтелектуального капіталу багато в чому визначають рівень конкурентоспроможності продукції та підприємства в цілому. Актуальність теми зростає, оскільки інтелектуальна власність, має підвищену здатність генерувати доходи підприємства, створює базу для вирішення економічних проблем та відтворення виробництва. Складний процес підвищення ефективності виробництва за рахунок впровадження та використання об'єктів інтелектуальної власності зумовлює необхідність достовірної та повної інформації, яка потрібна для прийняття оперативних й стратегічних управлінських рішень. Значну частину цієї інформації надає система бухгалтерського обліку. Однак, питання облікового забезпечення інтелектуальної власності у вітчизняній науці залишаються недостатньо вивченими. Зокрема, національні стандарти бухгалтерського обліку не дають ґрунтового пояснення деяких аспектів організації обліку інтелектуальної власності, існуючі облікові моделі не охоплюють всю різноманітність та зміст інтелектуальних процесів, відсутній законодавчо затверджений порядок відображення об'єктів інтелектуальної власності як об'єкта обліку.

У зв'язку з цим, важливо дослідити та вирішити питання, що пов'язані з удосконаленням обліку та звітності об'єктів інтелектуальної власності за рахунок гармонізації та стандартизації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

За умов зростання ролі об'єктів інтелектуальної власності в економіці країни та в межах конкретного підприємства, вага, що приділяється науковцями до питань обліку і звітності об'єктів інтелектуальної власності постійно зростає. У вітчизняній літературі аспекти організації та методології обліку об'єктів інтелектуальної власності розглядалися в роботах Т.М. Банасько, Н.А. Борейко, І.В. Жураковської, Я.Д. Крупки, Н.О. Любенюк, Н.М. Матюга, Ю.А. Харченко та ін. Проте, незважаючи на значну кількість наукових праць, що висвітлюють теоретичні погляди і практичні питання бухгалтерського

обліку нематеріальних активів, і інтелектуальної власності зокрема, деякі аспекти з обліку об'єктів інтелектуальної власності залишаються малодослідженими і дискусійними. Систематизація і критичне осмислення питань обліку об'єктів інтелектуальної власності зумовлює актуальність даного дослідження, необхідність комплексного вирішення методичних питань бухгалтерського обліку інтелектуального капіталу.

Формулювання цілей статті

Метою статті є визначення сутності об'єктів інтелектуальної власності з позиції бухгалтерського обліку та звітності для пошуку можливих шляхів та напрямків його удосконалення.

Виклад основного матеріалу

Інтелектуальною власністю стає будь-який результат творчих зусиль людини, що не має матеріальної форми й може бути застосований у виробництві і послугах, після його державної реєстрації, яка підтверджується документом про реєстрацію (патентом, посвідченням, ліцензією на право використання) відповідно до чинного законодавства.

На сьогодні не існує єдиного суто наукового визначення, трактування поняття інтелектуальна власність та об'єкти інтелектуальної власності. Так, А.Г. Загородній та Г.Л. Вознюк визначають інтелектуальну власність як масність на результати інтелектуальної діяльності та продукти інтелектуальної творчої праці, які щодо юридичних відносин є сукупністю об'єктів авторського винахідницького права, а також прав, пов'язаних з різними видами промислової власності [4, с. 126]. Відповідно об'єктами інтелектуальної власності в праці визначено об'єкти промислової власності та авторських і суміжних прав. Ю.С. Шемшученко зазначає, що термін «інтелектуальна власність» є узагальнюючим і включає ідеї і духовні цінності, належність яких закріплена у правовому порядку [2, с. 487]. Під об'єктами інтелектуальної власності автором розуміються літературні, художні твори та наукові праці; виконавська діяльність артистів, фонограми, телерадіопередачі; винаходи у всіх галузях суспільної діяльності людини; наукові відкриття; промислові зразки; товарні знаки, знаки обслуговування, комерційні найменування та позначення [2, с. 487]. Н.О. Любенюк визначає інтелектуальну власність як права на результати інтелектуальної творчої діяльності, до об'єктів інтелектуальної власності вона відносить права на засоби індивідуалізації юридичної особи, продукції, виконаних робіт чи послуг [7, с. 48]. На думку І. В. Жураковської, інтелектуальна власність - це право суб'єкта на володіння, користування і розпорядження належним йому відповідно до закону результатом інтелектуальної діяльності [3, с. 125].

Отже, в переважній більшості розглянутих підходів до сутності інтелектуальної власності, її визначено як власність на результати інтелектуальної діяльності, продукт інтелектуальної творчої праці, узагальнену назву прав, пов'язаних з результатами розумової (інтелектуальної) діяльності або ідею та духовну цінність, належність яких закріплена у правовому порядку. Тобто, об'єкт інтелектуальної власності є економічною категорією, яка виражає вартість невідчутного (немонетарного) активу і є необхідною умовою для максимізації прибутку підприємства шляхом підвищення його конкурентоспроможності на ринку, за рахунок створення додаткової вартості.

Специфіка умов створення та використання об'єктів інтелектуальної власності значною мірою впливає на організацію облікового процесу та на його методичні засади. Методичні аспекти обліку об'єктів інтелектуальної власності на вітчизняних підприємствах визначені у П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» [13].

Базовим визначення для українського бухгалтерського обліку є визначення з П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», згідно якого для визнання певного нематеріального ресурсу в якості нематеріального активу в обліку, враховуючи критерії визнання активу загалом, необхідно, щоб такий ресурс:

- був контрольований підприємством в результаті минулих подій;
- при його використанні призводив до отримання економічних вигод в майбутньому;
- відповідав ознаці немонетарності, тобто неможливості швидкого перетворення на гроші;
- не використовувався для продажу.

Відповідно до П(С)БО 8, нематеріальний актив відображається в балансі, якщо існує ймовірність отримання майбутніх економічних вигод, пов'язаних із його використанням, та його вартість може бути достовірно визначена [13].

Аналогічне визначення нематеріальних активів наводять міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО). Згідно з МСБО 38 нематеріальний актив - немонетарний актив, який не має фізичної субстанції та може бути ідентифікований [9]. Відмінністю від вітчизняного визначення є те, що як нематеріальні активи, можуть визнаватися немонетарні активи, термін використання яких не більше одного року. Крім того, суттєвою розбіжністю є необхідність періодичної перевірки нематеріальних активів на знецінення. Відповідно до П(С)БО 8 для спрощення ведення обліку НМА поділені на групи. Група НМА - це сукупність однотипових за призначенням і умовами використання НМА [13]. Інструкцією № 291 [5] для кожної групи НМА передбачено окремий субрахунок рахунка 12 «Нематеріальні активи».

Одиницею обліку нематеріальних активів є окремий інвентарний об'єкт, який відповідає певним ознаками визнання об'єкта бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Інвентарним об'єктом визнається

також предмет ліцензії, який придбаний за ліцензійним договором на передачу прав використання об'єктів інтелектуальної власності, оцінений у грошовій формі.

Для відображення в обліку права власності на будь-який об'єкт інтелектуальної власності у підприємства має бути документальне підтвердження (патент, ліцензія, свідоцтво, сертифікат тощо) такого права. І тут постає перша важлива проблема обліку і звітності об'єктів інтелектуальної власності, а саме відсутність типових форм первинних документів обліку нематеріальних активів.

Оцінка - це складний процес при управлінні об'єктами інтелектуальної власності, оскільки вони за своєю природою унікальні і мають надзвичайно низьку ліквідність, що ускладнює оцінку їх поточної ринкової вартості. Крім того, у багатьох випадках майбутній дохід від використання об'єктів інтелектуальної власності можна оцінити лише приблизно, з розкидом в сотні і тисячі відсотків. Зазначимо, що українські стандарти бухгалтерського обліку досить часто використовують поняття «оцінка», не пояснюючи його значення. Проте розробники міжнародних стандартів дають дане пояснення в Концептуальній основі МСБО, в якій оцінку визначено як процес визначення грошових сум, за якими мають визнаватися і відображатися елементи фінансових звітів в балансі і в звітності про прибутки та збитки [6].

Саме неузгодженість окремих питань обліку і оцінки інтелектуальної власності в національних та міжнародних стандартах, призвели до невизначеності методик, за якими оцінюють інтелектуальну власність. Оцінка об'єктів інтелектуальної вартості дозволяє визначити вартість кінцевих продуктів інтелектуальної роботи в грошовому еквіваленті.

Відповідно до Концептуальних основ МСБО, у фінансових звітах використовують кілька різних ступенів оцінки за справедливою вартістю: історичну собівартість, поточну собівартість, вартість реалізації і теперішню вартість [6].

Історична собівартість передбачає, що активи відображають за сумою сплачених грошових коштів чи їх еквівалентів або за справедливою вартістю компенсації, виданої, щоб придбати їх на момент придбання. При застосуванні поточної собівартості вартість нематеріальних активів відображають за сумою грошових коштів або їх еквівалентів, яка була б сплачена в разі придбання подібного нематеріального активу на поточний момент.

Вартість реалізації передбачає, що нематеріальні активи відображаються за сумою грошових коштів або їх еквівалентів, яку можна було б отримати на поточний момент шляхом продажу даного активу в процесі звичайної реалізації.

Теперішня вартість означає, що активи відображаються за дисконтованою вартістю майбутніх чистих надходжень грошових коштів, що, як очікується, має генерувати стаття в нормальному ході діяльності підприємства [10, с. 77].

У національних стандартах бухгалтерського обліку можна зустріти майже півсотні різних словосполучень, в яких використані поняття «вартість» і «оцінка». Більшість з них є різновидами оцінки [10, с. 103]. Така масштабність зумовлена різноманітністю об'єктів обліку і господарських ситуацій. Об'єкт обліку оцінюється тоді, коли це потрібно для фінансової звітності, враховуючи, що багато об'єктів розділено на групи і до деяких з цих груп застосовують різні методи оцінки. Саме тому виділяють оцінку на момент первісного визнання, на дату балансу та на момент вибуття об'єкту. Зазначимо, що оцінка вартості об'єктів інтелектуальної власності здійснюється Національним стандартом № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності», затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2007 р. № 1185 [12], що наближені до міжнародних стандартів оцінки майна (МСО), розроблених Міжнародним комітетом зі стандартів оцінки майна.

На основі даних бухгалтерського обліку стосовно вартості нематеріальних активів складається фінансова звітність. Не дивлячись на те, що переважна більшість країн користується міжнародними стандартами ведення бухгалтерського обліку, у кожній країні є свої особливості складання фінансової звітності. Розглядаючи принципи складання фінансової звітності у розвинутих країнах, можна відокремити напрями вдосконалення ведення фінансової звітності в Україні.

Складання фінансової звітності в Україні визначаються НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», що окреслює склад і принципи підготовки фінансової звітності і вимоги до визнання і розкриття її елементів [11]. Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства. В країнах Європи при складанні фінансової звітності приймають до уваги МСФЗ. Цю систему стандартизації відносять до англосаксонської традиції фінансового обліку. МСФЗ можна охарактеризувати як стандарти, що ґрунтуються, перш за все, на принципах. Із цього можна зробити висновок, що стандартизація МСФЗ не ставить за мету деталізувати всі процедури та механізми фінансового обліку, тобто в багатьох випадках вона віддає перевагу довірі до професійної самостійності бухгалтерів, які при вирішенні багатьох питань мають покладатися на особисті професійні судження та на службове сумління.

Ключовою відмінністю між українським стандартом фінансової звітності та МСФЗ є принципи обліку, що є вихідною базою та вектором прийняття рішення, якими повинен керуватися бухгалтер в обліковій практиці, коли чинні нормативні акти не дають конкретної відповіді щодо повного, правдивого та неупередженого відображення того чи іншого факту господарського життя суб'єкта господарювання [8, с. 178].

Міжнародні стандарти обліку ґрунтуються на двох основних припущеннях:

- нарахування (accrual basis) - вплив операцій та інших подій визнається, коли вони відбуваються (а не коли отримані або сплачені грошові кошти чи їх еквіваленти), і вони відображаються в облікових реєстрах та у фінансових звітах того періоду, до якого вони належать;
- безперервність (going concern) - підприємство, як правило, розглядається як безперервно діюче, тобто таке, що, продовжуватиме свою діяльність в осяжному майбутньому (підприємство не має ані наміру, ані потреби ліквідуватися або суттєво скоротити масштаби своєї діяльності) [6, с. 24].

В Україні ж виділяють десять принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності [11]. Крім того, в Україні виділяють такі характеристики фінансової звітності, які зобов'язують інформацію бути:

- зрозумілою й розрахованою на однозначне тлумачення її користувачами;
- доречною;
- достовірною;
- порівнюваною або зіставною.

Основними якісними характеристиками фінансових звітів, складених за МСФЗ, є доречність та правдиве подання, яке включає в себе три основні характеристики: повноту звіту, нейтральність та безпомилковість. Зазначені якісні характеристики є рисами притаманними звітам, завдяки яким інформація, викладена у фінансовій звітності, стає корисною для користувачів [6].

Порівнюючи принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності за міжнародними стандартами і за законодавством України, бачимо, що в Україні використовуються ті самі припущення, що передбачені МСФЗ, проте вимоги до якісних характеристик фінансової звітності розкриті менш детально, ніж у МСФЗ.

Зазначимо, що українські стандарти більшою мірою регулюють фінансовий облік, а не саме процес складання звітності, що не узгоджується з суттю міжнародних стандартів. Ще одна відмінність національних стандартів від міжнародних - їх обсяг. МСФЗ викладені більш масштабно, ніж НП(С)БО. Однією з найвизначніших відмінностей є те, що в МСФЗ рекомендують при роботі в звітах відштовхуватися від економічних реалій, а не від законодавчих норм, тобто один із важливих принципів МСФЗ - це превалювання економічної сутності над формою. Хоча цей принцип зазначено і НП(С)БО, проте в країнах, що перейшли на МСФЗ, цьому приділяється більше уваги, ніж в Україні, де все ще переважає юридична форма. Досліджуючи основні принципові відмінності НП(С)БО та П(С)БО від МСФЗ, найголовнішою можна визначити жорстку регламентацію дій бухгалтера. НП(С)БО та П(С)БО традиційно орієнтовані на запити регулюючих органів, таких, як: податкова служба, Держкомстат та ін. МСФЗ же головним чином орієнтовані на користувачів, які мають фінансовий інтерес до суб'єкта звітності, тобто до акціонерів, інвесторів, контрагентів. Тобто, у П(С)БО відсутня вимога нейтральності щодо інформації, яка відображається у фінансовій звітності, а також немає обмежень у співвідношенні вигод і витрат та не використовується поняття збалансованості якісних характеристик [8, с. 28].

Стосовно досліджуваного питання вдосконалення потребує необхідність для відображення об'єкта інтелектуальної власності права у складі активів власності на нього, в той час як за міжнародними стандартами необхідним критерієм є здатність об'єкта інтелектуальної власності приносити доходи або зменшувати витрати незалежно від наявності права власності на об'єкт.

Зазначимо, що на практиці сьогодні склалася ситуація, коли через суперечності в нормативних актах суб'єкти господарювання ведуть облік у чотирьох форматах: бухгалтерська звітність, податкова звітність, звітність за МСФЗ, управлінська звітність [14, с. 133]. Хоча тепер, відповідно до Податкового Кодексу України, підприємства, які звітують за міжнародними стандартами, повинні використовувати відповідні МСФЗ, а не П(С) БО. Проте на практиці сутність фінансової звітності підприємств (ПАТ чи страхових компаній), що складалася відповідно до вимог МСФЗ, особливо не відрізняється від звітності, що була складена за П(С)БО, адже облік на таких підприємствах продовжують вести за національними стандартами. Зазначене зумовлено тим, що єдиної методики проведення трансформації національної звітності у звітність, яка б відповідала вимогам МСФЗ, не існує. У кожному окремому випадку на неї впливає організація облікової політики, специфіка фінансово-господарської діяльності підприємства, особливості ведення бухгалтерського обліку, а також наявність кваліфікованого персоналу та фінансових ресурсів.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок даному напрямі

Економічна сутність об'єктів інтелектуальної власності передбачає їх розгляд як економічних ресурсів. Об'єкти інтелектуальної власності, що отримали юридичний статус, є складовою нематеріальних активів підприємства. Підприємство зобов'язане проводити оцінку їх вартості та прогнозувати можливість отримання в майбутньому доходу від використання у своїй господарській діяльності. Проте, більшість підприємств України стикаються з проблемами відсутності системи обліку об'єктів інтелектуальної власності, системи інформації з цих питань, традиційної недооцінки їх значення в економічному, соціальному і суспільному житті країни. Крім того, суттєвою проблемою залишається питання неузгодженості складання звітності за НП(С)БО зі складанням звітності за МСФЗ. Одна, слід зазначити і те, що на сьогодні українські стандарти найбільш наближені до міжнародних в порівнянні з іншими країнами СНД.

Отже, об'єкти інтелектуальної власності потребують більш глибокого наукового дослідження, розроблення чіткого порядку та умов їх ідентифікації, оцінки та бухгалтерського обліку. Перспективами подальших досліджень у цьому напрямку є вдосконалення організаційно-методичних засад обліку об'єктів інтелектуальної власності, що дозволить формувати корисну звітну інформацію.

Література

1. Банасько Т.М. Оцінка нематеріальних активів для потреб обліку / Т.М. Банасько // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць. - 2009. - Випуск 3(15). — С. 76-83.
2. Великий енциклопедичний юридичний словник / [за редакцією акад. НАН України Ю.С. Шемшученка]. - К. : Юридична думка. 2007. — 992 с.
3. Жураковська І.В. Інтелектуальна власність, як об'єкт обліку / І.В. Жураковська // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»: Збірник наукових праць ЛДТУ. - Луцьк, 2007. - Випуск 4 (16). - С. 124-133.
4. Загородній, А. Г. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. - К. : Знання, 2007. - 1072 с.
5. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків : Наказ Міністерства фінансів України від 11.07.1994 р. № 69 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
6. Концептуальна основа підготовки і подання фінансової звітності [Електронний ресурс] - Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_009.
7. Любенюк Н.А. Проблеми визнання інтелектуальної власності як елементу нематеріальних активів підприємства / Н.А. Любенюк // Фінанси, облік і аудит. — 2009. - № 14. - С. 43-47.
8. Малюга Н.М. Наукові дослідження в бухгалтерському обліку : [навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів] / Н.М. Малюга / за ред. Ф. Ф. Бутинця. — Житомир : ПП «Рута». 2010. — 481 с.
9. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 (МСБО 38) «Нематеріальні активи»: Рада з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB); перекл. з англ. мови, (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://minfin.gov.ua>
10. Назарбаєва І. Оцінка нематеріальних активів: а хто обіцяв, що буде просто? / І. Назарбаєва // Збірник систематизованого законодавства. - 2009. - Черв. (Вип. 6). - С. 102-108.
11. Національний стандарт № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» : Постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2003 р. № 1440 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
12. Національний стандарт № 4: Оцінка майнових прав інтелектуальної власності: затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 03.10.2007 р. № 1185 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1185-2007-%D0%BF?test=XX7MfyrCSgkytghlZi1CW9T6HI4yAs80msh8le6>
13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999 № 242 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>
14. Харченко Ю.А. Формування інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання / Ю.А. Харченко // Комунальне господарство міст. Серія «Економічні науки». - 2009. - Вип. 87. - С. 131-137.

References

1. Banasko T.M. Otsinka nematerialnykh aktiviv dlia potreb obliku / T.M. Banasko // Problemy teorii ta metodologii bukhhalter'skoho obliku i analizu. Mizhnarodnyi zbirnyk naukovykh prats. - 2009. - Vypusk 3(15). — S. 76-83.
2. Velykyi entsyklopedychnyi yurydychnyi slovnyk / [za redaktsiieiu akad. NAN Ukrainy Yu.S. Shemshuchenka]. - K. : Yurydychna dumka. 2007. — 992 s.
3. Zhurakovska I.V. Intelktualna vlasnist, yak obiekt obliku / I.V.Zhurakovska // Ekonomichni nauky. Serii «Oblik i finansy»: Zbiryk naukovykh prats LDTU. - Lutsk, 2007. - Vypusk 4 (16). - S.124-133.
4. Zahorodnii, A. H. Finansovo-ekonomichni slovnyk / A. G. Zahorodnii, H. L. Vozniuk. - K.: Znannia, 2007. - 1072 s.
5. Instruktisia po inventaryzatsii osnovnykh zasobiv, nematerialnykh aktiviv, tovarno-materialnykh tsinnostei, hroshovykh koshtiv i dokumentiv ta rozrakhunkiv : Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 11.07.1994 r. № 69 (zi zminyamy ta dopovnenniamy) [Elektronnyi resurs]. - Rezhym dostupu: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
6. Kontseptualna osnova pidhotovky i podannia finansovoi zvitnosti. [Elektronnyi resurs] - Rezhym dostupu: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_009.
7. Liubenok N.A. Problemy vyznannia intelektualnoi vlasnosti yak elementu nematerialnykh aktiviv pidpriemstva / N.A. Liubenok // Finansy, oblik i audyt. - № 14. - S. 43-47.
8. Maliuha N.M. Naukovi doslidzhennia v bukhhalterskomu obliku: [navch. posib. dlia studentiv vyshchychkh navchalnykh zakladiv] / N.M. Maliuha / za red. prof. F. F. Butyntsia. -Zhytomyr: PP «Ruta». 2010.-481 s.
9. Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku 38 (MSBO 38) «Nematerialni aktyvy»: Rada z Mizhnarodnykh standartiv bukhhalterskoho obliku (IASB); perek. z anh. movy, (zi zminyamy ta dopovnenniamy) [Elektronnyi resurs] - Rezhym dostupu: <http://minfin.gov.ua>
10. Nazarbaieva I. Otsinka nematerialnykh aktiviv: a khto obitsiav, shcho bude prosto? / I. Nazarbaieva // Zbiryk systematyzovanoho zakonodavstva. - 2009. - Cherv. (Vyp. 6). - S. 102-108.
11. Natsionalnyi standart № 1 «Zahalni zasady otsinky maina i mainovykh prav»: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10.09.2003 r. № 1440 (zi zminyamy ta dopovnenniamy) [Elektron. resurs]. - Rezhym dostupu: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

12. Natsionalnyi standart № 4: Otsinka mainovykh prav intelektualnoi vlasnosti: zatverdzhenni postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 03.10.2007 r. № 1185 [Elektronnyi resurs]. - Rezhym dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1185-2007-%D0%BF?test=XX7MfyrCSgkytghIZi1CW9T6HI4yAs80msh81e6>

13. Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 8 «Nematerialni aktyvy»: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 18.10.1999 № 242 (zi zminamy ta dopovnenniamy) [Elektronnyi resurs]. - Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>

14. Kharchenko Yu.A. Formuvannia investytsiinoi pryvablyvosti subiektiv hospodariuvannia / Yu.A. Kharchenko // Komunalne hospodarstvo mist. Seriiia «Ekonomiczni nauky». - 2009. - Vyp. 87. - S. 131-137.

Надійшла / Paper received : 27.12.2021

Надрукована / Printed : 31.01.2022